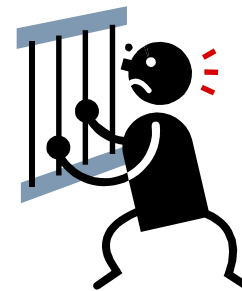

Trest odnětí svobody a jeho výkon

6.10.2016

Osnova přednášky

- Nepodmíněný trest odnětí svobody
- Penologie a penitenciaristika
- Právní úprava výkonu trestu odnětí svobody – TZ, TŘ a zákon o výkonu trestu odnětí svobody
- Penologické aspekty výkonu trestu odnětí svobody

Nepodmíněný trest odnětí svobody

- univerzální
- nejpřísnější
- odnětí svobody jakožto ultima ratio - § 38 odst. 2, § 55 odst. 2 – výjimečnost NEPO trestu u TČ s horní hranicí nepřevyšující 5 let + speciální podmínky u TČ zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 nebo 2 TrZ
- v řadě případů nezastupitelný
- pravidelný – max. 20 let (dle TZ 15 let)
- výjimečný – nad 20 až do 30 let (dle TZ nad 15 až do 25 let) a doživotí

NEPO trest pravidelný

- obecná dolní hranice není stanovena
- zvláštní část – rozpětí trestní sazby buď stanovením dolní i horní hranice nebo jen horní
- moderační právo soudu: § 58 mimořádné snížení TOS
- moderační povinnost: § 58 odst. 4 – soud sníží tzv. spolupracujícímu obviněnému
- 20letá hranice může být překročena - § 59 TrZ, § 108

Výjimečný trest nad 20 až do 30 let

- za zvlášť závažný zločin + uložení dovoluje trestní zákon
- velmi vysoká závažnost nebo
- obzvláště ztížená možnost nápravy

Doživotí

- za zvlášť závažný zločin + uložení dovoluje trestní zákon
- taxativní výčet zvlášť závažných zločinů
- mimořádná závažnost (*zvlášť zavrženíhodný způsob provedení, zvlášť zavrženíhodná pohnutka, zvlášť těžký a těžko napravitelný následek*) **a**
- požadavek účinné ochrany společnosti **nebo** nemožnost napravit pachatele odnětí svobody nad 20 do 30 let

Možnost přeměny TOS v DV -§ 57a TrZ

- Po vykonání poloviny TOS uloženého za přečin.
- Prokázal polepšení (zejména chování ve výkonu TOS + plnění povinností) a může se očekávat vedení řádného života.
- 1 den nevykonaného TOS = 1 den DV – soud není vázán maximální výměrou dvou let.

Podmíněné propuštění-§ 88,§ 89 TrZ

- Požadovaná délka výkonu: polovina, třetina, dvě třetiny, 20 let - doživotí
- Diferenciace zkušební doby: přečin až na tři léta, zločin 1 rok až 7 let
- Možnost vyslovit dohled a současně uložit, aby se ve stanovené části zkušební doby zdržoval v určené době v obydlí nebo jeho části.
- U přečinu i kratší doba + možnost uložit povinnost zdržovat se v obydlí, vykonat OPP nebo složit peněžní částku na pomoc obětem
- Možnost ponechat PP v platnosti - § 91 odst. 1 za současného zpřísnění

Penologie a penitenciariстика

- **Penologie** – nauka o výkonu trestu a jeho účincích
- **Penitenciariстика** (vězeňství) – zkoumá problematiku výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody

Právní úprava VTOS

- Trestní zákoník (z.č. 40/2009 Sb.)
- Trestní řád (z.č. 141/1961 Sb.)
- Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody
- Vyhláška MS č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody
- Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní
- Vnitřní řady věznic

Výkon TOS a trestní zákon

- § 56 odst. 1 TrZ – typy věznic
- s dohledem
- s dozorem
- s ostrahou
- se zvýšenou ostrahou

Zařazování a přeřazování odsouzených

- **§ 56 odst. 2 TrZ - kritéria zařazování**
 - kriminální minulost odsouzeného
 - povaha a závažnost TČ
 - výměra uloženého trestu odnětí svobody
- **§ 57 TrZ – podmínky přeřazování**
 - základní kritérium – chování odsouzeného ve výkonu trestu

Výkon TOS a trestní řád

- Úprava postupu soudu při zajišťování realizace rozsudku, jímž byl nepodmíněný TOS uložen.
- Hlava 21, oddíl 2, § 320 a násl.
 - nařízení výkonu trestu + výzva odsouzenému k nástupu trestu
 - odklad výkonu trestu
 - přerušování výkonu trestu
 - rozhodování o změně způsobu výkonu trestu a o přeměně TOS v DV

Zákon o výkonu TOS

Řád výkonu trestu

- **Zákon** upravuje v obecnější rovině
 - zásady výkonu trestu
 - přijímání a umístování odsouzených
 - práva a povinnosti odsouzených
 - zacházení s odsouzenými
 - specifika výkonu trestu u některých skupin odsouzených
 - propuštění z výkonu trestu
- **Řád** jako prováděcí předpis obsahuje detailnější úpravu.

Zásady výkonu trestu

- **§ 2 ZVTOS**

- *respektování důstojnosti odsouzeného*
- *omezování škodlivých účinků uvěznění*
- *takové zacházení, aby bylo zachováno zdraví odsouzených a podporovány takové postoje a dovednosti, které pomohou k návratu do společnosti a umožní vést soběstačný život v souladu se zákonem*

Typy věznic

- Dohled
- Dozor
- Ostraha
- Zvýšená ostraha

- Věznice pro mládež

Věznice se člení podle způsobu vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti.

Podrobnosti stanoví Řád výkonu trestu.

dohled

- Pohyb uvnitř věznice bez omezení
- Práce zpravidla mimo věznici, dohled vychovatele min. 1x týdně
- Volný pohyb mimo věznici (kulturní akce, sport, bohoslužby apod. na základě povolení ředitele
- Návštěvy zpravidla bez dohledu, možnost povolit opuštění věznice až na 24 hodin

zvýšená ostraha

- Organizovaný pohyb pod dohledem příslušníka VS, nepovoluje se volný pohyb
- Práce na pracovištích uvnitř věznice či v celách, dohled min. 1x za 30 minut
- Návštěvy zpravidla za dohledu příslušníka VS

Práva odsouzených

- Sociální podmínky a zdravotní péče (strava, lůžko a prostor pro uložení osobních věcí, dostatečný oděv, denně 8 hodin spánku, doba potřebná k hygieně a úklidu, nejméně jednohodinová vycházka a přiměřené osobní volno)
- Korespondence, užívání telefonu, návštěvy (3 hodiny/měsíc)
- Duchovní a sociální služby
- Uspokojování kulturních potřeb (knihy, časopisy, denní tisk, společenské hry apod.)
- Nákup potravin + přijetí balíčku (1krát za šest měsíců)
- Právo podávat stížnosti a žádosti

Povinnosti odsouzených

- dodržovat pořádek a kázeň
 - plnit pokyny zaměstnanců VS
 - pracovat
 - plnit úkoly z programu zacházení
- + řada dalších konkrétních povinností a **zákazů** (např. zákaz hrát hry o peníze, tetovat sebe nebo jiného, poškozovat se na zdraví, ... či povinnost dodržovat zásady hygieny, podrobit se osobní prohlídce, ..)

Zacházení s odsouzenými

- **Program zacházení**
- Zpracovává se na základě komplexní zprávy o odsouzeném s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti a příčiny trestné činnosti.
- Obsahuje konkrétně formulovaný cíl, metody zacházení, a četnost hodnocení.
- Člení se na pracovní aktivity, vzdělávací aktivity, speciální výchovné aktivity, zájmové aktivity a oblast utváření vnějších vztahů.

Pracovní aktivity

- zaměstnávání
- práce potřebná ke každodennímu provozu věznice
- pracovní terapie

Vzdělávací aktivity

- vzdělávání organizovaní či realizované středním odborným učilištěm
- vzdělávání v rámci oddělení výkonu trestu
- vzdělávání v korespondenčních kursech ZŠ, SŠ, VOŠ A VŠ ČR

Speciální výchovné aktivity

- sociální, speciálně pedagogické a terapeutické působení zaměřené zejména na
- oblast příčin a důsledků páchaní TČ
- rizika a kriminogenní potřeby
- osobnost odsouzeného
- Změnu postojů, myšlení a chování odsouzného

Zájmové aktivity

- Individuální a skupinová zájmová činnost:
- rekreativní (sledování televize, videa, hraní společenských her, zájmové kroužky)
- sportovní (vytváření podmínek pro sportovní vyžití)
- kulturní (koncerty, divadelní představení, vlastní tvorba, ...)

Oblast utváření vnějších vztahů

- Zaměřena na vytvoření, udržování či posílení pozitivních sociálních vazeb odsouzených – kontakty s blízkými. možnost opuštění věznice, ...
- příprava na život na svobodě – seznamování se změnami společenské reality, vyřizování záležitostí na úřadě, příprava na negativní reakce,..

Děkuji za pozornost.

- Hezký den.